

IJODIY JAMOALARNING TASHKIL ETILISH TARIXI VA TARAQQIYOT JARAYONLARI

Z.Qodirova

*BuxDU, Madaniyat va san'at muassasalarini tashkil etish hamda boshqarish
ta'lim yo'nalishi, 3-bosqich talabasi*

Annotatsiya: *Mazkur maqolda ijodiy jamoalarni tashkil etilishi tarixi, rivojlanishi hamda ularni boshqarish jihatlari yoritiladi. Shuningdek, ijodiy jamoalarning turlari, klassifikatorlari haqida so'z yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *Ijodkorlik, jamoa, ijod, boshqaruv, klassifikator, mezon, talab, sayil, festival, folklor*

Ijodkorlik - bu sifat jihatidan yangi ob'ektlar va ma'naviy qadriyatlar yaratiladigan yoki ob'ektiv ravishda yangisini yaratish natijasi bo'lgan faoliyat jarayoni. Ijodkorlikni ishlab chiqarishdan (ishlab chiqarishdan) ajratib turuvchi asosiy mezon uning natijasining o'ziga xosligidir. Ijodkorlik natijasini dastlabki shartlardan to'g'ridan-to'g'ri chiqarib bo'lmaydi. Hech kim, ehtimol muallifdan tashqari, agar siz unga bir xil boshlang'ich vaziyatni yaratsangiz, xuddi shunday natijaga erisha olmaydi. Shunday qilib, muallif ijod jarayonida materialga mehnatdan tashqari, mehnat operatsiyalari yoki mantiqiy xulosa bilan kamaytirilmaydigan ma'lum imkoniyatlarni ham qo'yadi va pirovard natijada o'z shaxsiyatining ayrim tomonlarini ifodalaydi. Aynan shu fakt ijod mahsullariga ishlab chiqarish mahsulotlariga nisbatan qo'shimcha qiymat beradi. Ijodkorlikda nafaqat natija, balki jarayonning o'zi ham qimmatlidir.

Ijodkorlik - bu tashqi dunyoda, shu jumladan, insonning o'zini yoki uning atrofida qiladigan va estetik ahamiyatga ega bo'lgan asbob-uskunalar va ichki sezgilar yordamida fikrni erkin amalga oshirishning aqliy jarayoni. Inson ijodiy faoliyatining zaruriy elementi, mehnat mahsullari obrazini qurishda ifodalangan, shuningdek, muammoli vaziyat noaniqlik bilan tavsiflangan hollarda xatti-harakatlar dasturini yaratishni ta'minlaydi.

Taniqli olim Nels Borning so'zlariga ko'ra – Ijodiy faoliyat bu – Inson nazariy jihatdan uylagan fikrini amalda isbotlay olishi bu aql ozish degan emas. Ya'niki, ijodkor odam, xox u san'at sohasida, xox u adabiyot sohasida bo'lmasin, fikrni amalda isbotlay olishi bu mantiqiy bir butunlikni isbotlaydi. Bundan ma'lum bo'ladiki, ijodkor shaxsning o'z olamida yaratgan asari, uni qurshab turgan olamida tengi yo'q asar sanaladi.

Bilim, qobiliyat va ko'nikmalar ong ostiga, ya'ni psixologik avtomatizmga tegishli bo'lib, ijodiy jarayonda hal qiluvchi ahamiyatga ega emas. Ijodkorlik uchun siz asbobni o'zlashtirish uchun umumiy asos bo'lgan asosiy bilimlarga, shuningdek, ushbu ijodiy jarayonni yakunlash uchun etarli bo'lgan zarur minimal bilimga ega bo'lishingiz kerak. Lekin uni amalga oshirish uchun "entsiklopedik" bilimga ega bo'lish shart emas: qoida tariqasida, bunday bilimlarni o'zlashtirish ma'lum darajada aqlning (mantiqning) sezgidan ozod bo'lishi tufayli sodir bo'ladi; bu ko'pincha boshqa birovning mantig'iga ergashadigan "nusxa oluvchi" aqlidir. Shu bilan birga, ong va sezgi o'rtasidagi aloqaning yo'qolishi tufayli ijodiy jarayonni amalga oshirish qandaydir tarzda imkonsiz bo'lib qoladi. Erkin aql (yoki mantiq), masalan, tezkor, murakkab, topqir, topqir va jasur. Shu sababli, inson cheksiz buyuk bilimga ega bo'lishi mumkin, ammo sezgi ishlamasa, yangi hech narsa yarata olmaydi. Boshqa tomondan, siz juda rivojlangan sezgiga ega bo'lishingiz mumkin, ammo baribir yangisini yarata olmaysiz, agar siz intuitiv ravishda idrok etilgan tasvirlarni tushunishingiz, ularni mantiqiy va mantiqiy tilda rasmiylashtirishingiz kerak bo'lgan bilim yoki vosita bo'lmasa. ularni boshqa odamlar uchun ochiq qilish. Xalq ham: "Bilaman va bilaman", deydi. Bilish "boshqarish, bilimlarni boshqarish" degan ma'noni anglatadi. Shuni tushunish kerakki, faqat biladigan, lekin bilmagan odam yangi narsa yarata olmaydi. Ijodkorlik uchun bilim va mahoratning uyg'un kombinatsiyasi, shuningdek, mantiq va sezgi kerak.

19-asrda Germann Helmgolts ilmiy kashfiyotlar qilish jarayonini "ichkaridan" umumiy ma'noda tasvirlab bergan. Ushbu o'z-o'zini kuzatishlarda tayyorgarlik, inkubatsiya va tushunish bosqichlari allaqachon tasvirlangan. Helmgolts uning ilmiy g'oyalari qanday tug'ilganligi haqida yozgan:

Bu quvonchli ilhomlar ko'pincha boshni shunday jimgina bosib oladiki, siz ularning ma'nosini darhol sezmaydiz, ba'zida faqat tasodif ularning qachon va qanday sharoitda kelganini keyinroq ko'rsatadi: sizning miyangizda fikr paydo bo'ladi, lekin u qaerdan kelganini bilmaysiz. .

Ammo boshqa hollarda, fikr ilhom kabi to'satdan, hech qanday harakat qilmasdan, bizga tong keladi.

Shaxsiy tajribamdan shuni aytishim mumkinki, u hech qachon charchagan miyada tug'ilmaydi va hech qachon yozuv stolida tug'ilmaydi. Har safar men muammomni har tomonlama o'zgartirishim kerak edi, shunda uning barcha egilishlari va pleksuslari mening boshimda mustahkam yotardi va yozish yordamisiz yana yoddan o'rganilishi mumkin edi.

Odatda, uzoq muddatli mehnatsiz bunga erishish mumkin emas. Keyin, charchoq boshlanganda, bir soatlik to'liq tana tozaligi va xotirjam farovonlik hissi talab qilindi

- va shundan keyingina yaxshi g'oyalar paydo bo'ldi. Ko'pincha ... ular Gauss ham payqaganidek, ertalab uyg'onganida paydo bo'ldi.

Ular, ayniqsa, bajonidil keldilar ... o'rmonli tog'lar bo'ylab bemalol ko'tarilish soatlarida, quyoshli kunda. Spirtli ichimliklarning ozgina miqdori, go'yo ularni qo'rqitdi (Hadamard J.)

Ijodiy jamoa esa – bu asosiy faoliyatida jamiyat va insoniyat manfaatlariga madaniy xizmat ko'rsatishni o'z oldiga maqsad qilib qo'ygan, madaniyat va san'atning turli yo'nalishlari hamda janrlari bo'yicha yo'naltirilgan, maqsad va g'oyalari bir xil bo'lgan madaniy xizmat bilan shug'ullanuvchi ijodiy guruh, Masalan, “Yalla ansambli”, “Surxon guruhi”, “Maqomchilar” ansambli, shuningdek, mamlakatimizda faoliyat ko'rsatayotgan 41 professional teatr va ayrim raqs guruhlari kabilar ijodiy jamoa sanaladi.

Tarix.

"Zorenka" xoreografik ansambli Yu.E. Yanichkin 1974 yilda Penza soat zavodining Zarya madaniyat saroyida havaskor xalq raqslari jamoasi sifatida. Penza shahrida yuqori professional darajadagi raqqosalarni tayyorlash uchun resurs bazasiga aylangan ansamblda bolalar uchun raqs san'ati studiyasi ochildi. Raqs guruhi bilan birgalikda ansamblning orkestr guruhi ishga qabul qilindi. Bu guruhlarda o'z musiqalarini yaratish, musiqa materialini tanlash, tartibga solish va yozib olish imkonini berdi va shu bilan namunalar va cholg'u asboblarini ijodiy ishlash imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirdi. Jamoaning bu tuzilishi hozirgi vaqtda saqlanib qolgan.

Ansamblning badiiy rahbari va xoreografi Yu.E. Yanichkinning yosh ijodiy jamoasi jadal rivojlandi: ijrochilarning mahorati o'sdi, birin-ketin yangi spektakllar paydo bo'ldi, birinchi shon-shuhrat va tan olindi. Ansambl faol ijodiy hayot kechirdi: mamlakatimiz shaharlari va xorijdagi kontsertlarga bordi, xalqaro xalq ijodiyoti festivallari, teleko'rsatuvlar, paradlar, tanlovlar, ko'rgazmalar va boshqa ko'plab tadbirlarda qatnashdi. 1977 yilda "Zorenka" "Xalq havaskor guruhi" faxriy unvoniga sazovor bo'ldi. Ansambl 1, 2 va 3-Umumittifoq badiiy havaskorlik festivallari, Buyuk G'alabaning 40 yilligiga bag'ishlangan Butunittifoq xalq amaliy san'ati ko'rgazmasi laureati bo'ldi. Jamoa bir necha bor markaziy televideniyaning "Bizning manzilimiz - Sovet Ittifoqi" va "Shire krug" teleko'rsatuvlarida ishtirok etgan. 1978 yilda "Zorenka" Butunjahon yoshlar va talabalar festivaliga bag'ishlangan Butunittifoq ijodiy estafetasining zona bosqichidagi muvaffaqiyati uchun Komsomol Markaziy Qo'mitasining maxsus mukofotiga sazovor bo'ldi.

1985 yilda "Zorenka" xoreografik ansambli Moskvada bo'lib o'tgan XII Butunjahon yoshlar va talabalar festivalida chiqish sharafiga sazovor bo'ldi, u erda ansambl

festivalning ochilishiga aylandi va professional xoreograflar tomonidan yuqori baholandi, badiiy rahbar Yu. Yanichkin xalq raqs ansambllari tanlovida syujet raqslarini yaratgani uchun birinchi mukofotga sazovor bo'ldi.

1987 yilda ansambl Kreml Kongresslar saroyida "Men seni sevaman, Rossiya" II Butunittifoq xalq ijodiyoti festivali laureatlarining yakuniy kontsertida va "Sen" Butunrossiya folklor festivalining finalida ishtirok etdi. , Moskva".

1994 yilda "Zorenka" xoreografik ansambli yuqori ijro mahorati va badiiy mahoratiga erishib, boy repertuarga ega bo'lib, u faqat Yu. Yanichkina Penza tomoshabinlarining katta mehrini qozonib, turli xil Butunrossiya va xalqaro xalq ijodiyoti festivallarida professionallarning e'tirofi va hurmatiga sazovor bo'lib, munitsipal maqomini oldi.

Bugungi kunda "Zorenka" shahar xoreografik ansambli o'ziga xos raqs uslubi va uslubiga ega, Penza viloyatining tashrif qog'ozi bo'lgan etuk ijodiy jamoadir. Jamoaning konsert dasturlari yorqin ijodkor shaxsi, badiiy mahorati, yuksak ijro mahorati, turli janrdagi xoreografiyasi bilan ajralib turadi. Ijodiy faoliyatini xalq raqs ansambli sifatida boshlagan jamoa qariyb 20 yildan buyon zamonaviy xoreografiya janrida faoliyat yuritib kelmoqda. Barcha zamonaviy kompozitsiyalarning muallifi yosh iste'dodli baletmeyster Yekaterina Yanichkina. O'zbekiston.

Mamlakatimizda o'nlab bolalar ashula va raqs ansambllari faoliyat ko'rsatmoqda. O'zbekiston davlat filarmoniyasining "Bulbulcha" ansambli 1980-1990 yillarda mazkur ansambllarning ochilishi va faoliyat yuritishida namuna bo'lib, barcha bolalar ansambllariga uslubiy va ijodiy rahbarlik qilgan. "Bulbulcha" bolalar ashula va raqs ansambli 1970-yilda O'zbekiston teleradiokompaniyasi qoshida tashkil etilgan. Ansamblning shakllanishida o'sha davrning iste'dodli bastakori, havaskor, yoshlar murabbiyi Shermat Yormatovning xizmatlari katta bo'lib, u o'z faoliyatini ansamblning badiiy rahbari sifatida boshlagan. Tez orada "Bulbulcha" ansambli bolalar musiqa olamida katta muvaffaqiyatlarga erishdi. Shermat Yormatovning "Chitti gul", "Chillak o'yini", "Lola sayli", "Assalom hayot" qo'shiqlari yosh bolalarning sevimli qo'shig'iga aylanib, "Bulbulcha" ansambli ramziga aylandi. Bu ijodiy jamoa yurtimiz farzandlarining ma'naviy kamolotida estetik asos bo'lib xizmat qildi.

Ansamblning rivojlanish va yuksalish davri mustaqillik davriga to'g'ri keldi. Mustaqillikning ilk kunlaridanoq mamlakatimiz hukumati ansambl faoliyati, bastakor Shermat Yormatov ijodini qo'llab-quvvatlab kelmoqda. Natijada O'zbekistondagi besh yoshdan o'n sakkiz yoshgacha bo'lgan bolalar xonandalik va san'at olami bilan yaqindan tanishdilar, dunyoning turli burchaklaridan kelgan yosh

bolalarning boy ichki dunyosini kuyladilar. Hozirda ansambl tarkibida kichik xor, oʻrta yoshlilar xori (3-7-sinflar), kichik xor (15-20 yosh), kichik raqs guruhi, oʻrta bolalar raqs guruhi, folklor guruhi, vokal guruhi mavjud. guruh. yosh maqomistlar ansambli va xalq sozandalari jamoalari. Mustaqillik davrida “Bulbulcha” ansambli Rossiya, Qozogʻiston, Belarus, Finlyandiya, Turkiya, Slovakiya va Afrikaning bir qator davlatlarida boʻlib, mustaqil Oʻzbekiston poydevorini tashkil etayotgan yoshlarning keng tafakkuri, boy maʼnaviy dunyosini namoyish etdi. .

Ansambl repertuarini kengaytirish va boyitishga, ansambl aʼzolari uchun yangi asarlar yaratishga oʻzbek bastakorlari Rustam Abdullaev, Habibullo Rahimov, Nodim Norxudjaev, Avaz Mansurov, shoirlar Anvar Obidjon, Raim Farhod va boshqalar hissa qoʻshdi. Natijada ansambl faoliyati haqida bir qancha videoroliklar suratga olindi. Ansamblning eng yosh aʼzolari koʻp yillar davomida birgalikda ashula va raqs olami boʻylab sayohat qilib, televideniye orqali oʻzbek tengdoshlariga yoshlik nuri, iliqlik baxsh etadi.

“Bulbulcha” ansamblining ijodiy faoliyati yildan-yilga rivojlanib bormoqda. Vatanimiz mustaqilligi va Navroʻz bayramlarida yosh ijodkorlar hamisha oʻz qoʻshiqlari bilan ajralib turadi. Bugungi kunda ansamblning mehnatkash rahbarlari Noila Ortiqova, Gulbahor Mansurova, Dildora Ortiqova, Oʻktamjon Shokarimovlar ijodiy jamoa sanʼatini yangi choʻqqilarga koʻtarib, yangi konsert dasturlarini yaratish va sahnalashtirishda faol ishtirok etmoqda. Xususan, “Bulbulcha” ansamblining Oʻzbekiston Mustaqilligining 25 yilligiga bagʻishlangan “Bu yurt yoshlari” va “Bolalik” nomli yangi konsert dasturlari yurtimiz ahli uchun katta tuhfa boʻldi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI:

1. Urinov, Sh K. "THE MAIN CRITERIA OF CULTURAL CENTERS IN THE FORMATION OF CREATIVE ABILITY." *Multidisciplinary Journal of Science and Technology* 3.5 (2023): 52-59.
2. KOʻrinov, Sh, and G. Bozorboyeva. "MADANIYAT SOHASIDA PABLIK RILEYSHNZ (JAMOATCHILIK BILAN ALOQALAR) VA REKLAMA." *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN* 1.4 (2023): 217-224.
3. Oʻrinov, SH K., and E. Sultonmurodova. "MENEJERNING MADANIYAT SOHASIDAGI KASBIY MALAKASI, USLUBLARI VA REJALASHTIRISH." *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN* 1.4 (2023): 225-230.

4. KO'rinov, Sh. "LOYIHA MENEJMENTINING ASOSIY TAMOYILLARI." *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN* 1.4 (2023): 136-143.
5. Ne'matullayeva, Sh. "MADANIYAT MARKAZLARINING PROFESSIONAL JAMOALAR BILAN HAMKORLIKNI TASHKIL ETISH MASALALARI." *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования* 2.3 (2023): 25-29.
6. KO'rinov, Sh, and S. Sadullayeva. "MUZEYSHUNOSLIK ISTIQBOLLARI." *IJODKOR O'QITUVCHI* 3.26 (2023): 97-101.
7. Orinov, Sh K., and S. Rozimurodova. "Maqom San'atiga E'tibor Milliy San'atimizga E'tibor." " *ONLINE-CONFERENCES*" PLATFORM. 2023.
8. O'rinov, Sh K., and G. Halimova. "HAVASKORLIK BADIY JAMOALARI TUSHUNCHASI VA FUNKSIONAL VAZIFASI." *INTERNATIONAL CONFERENCES*. Vol. 1. No. 2. 2023.
9. KOrinov, Sh, and M. Ismoilova. "BOSHQARUV KONSEPSIYASI VA ASOSIY TUSHUNCHALAR." *PEDAGOGS jurnali* 26.2 (2023): 62-64.
10. KOrinov, Sh, and M. Hasanova. "BOSHQARUV MADANIYATI TARKIBI FUNKSIYALARI MEZONLARI-MADANIYAT MARKAZLARI MISOLIDA." *PEDAGOGS jurnali* 26.2 (2023): 65-66.
11. KOrinov, Sh, and M. Habibullayeva. "ART MENEJER–MARKETING FAOLIYATINING ASOSIY YO'NALISHLARI SIFATIDA." *PEDAGOGS jurnali* 26.2 (2023): 59-61.
12. KOrinov, Sh, and N. Jahongirova. "O'ZBEKISTONDA TEATR FAOLIYATIDA MARKETINGNING RIVOJLANISHI." *PEDAGOGS jurnali* 26.1 (2023): 161-162.
13. KOrinov, Sh, and M. Raupova. "BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA MUZEYLARNING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI." *PEDAGOGS jurnali* 26.1 (2023): 116-118.
14. KOrinov, Sh. "NOANANAVIY MAYDON TOMOSHA DRAMATURGIYASIDA INVERSIYA USLUBI, KOMPOZITSION BIRLIK ASOSI." *PEDAGOGS jurnali* 26.1 (2023): 113-115.
15. O'rinov, Sh K., and G. A. Nurilloeva. "TASVIRIY SAN'AT MARKETINGINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI." *INTERNATIONAL CONFERENCES*. Vol. 1. No. 1. 2023.
16. O'rinov, Sh K., and X. Abduraxmonova. "MADANIYAT VA SAN'AT SOHASIDAGI BOSHQARUVNING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI." *PEDAGOG* 6.1 (2023): 226-231.

17. Orinov, Sh K., and S. Boboqulova. "MADANIYAT VA SAN'AT BOSHQARUVINING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI." *ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali* (2022): 78-82.
18. Orinov, Sh K., and N. Sadriddinova. "MADANIYAT MARKAZLARIGA AHOLINI JALB ETISH OMILLARI." *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI* (2022): 123-129.
19. Orinov, Sh K., and E. Sultonmurodova. "XALQ OG'ZAKI IJODINING TARIXIY TARAQQIYOTI." *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI* (2022): 166-172.
20. Orinov, Sh K., and M. Rahmatova. "MADANIYAT VA SAN'AT MUASSASALARINI BOSHQARISHDA IJRO INTIZOMINI TATBIQ ETISH MASALALARI." *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI* (2022): 130-135.